

ГИ ДЪО МОПАСАН РАЗХОДКА

Превод от френски: Ерма Гечева, —

chitanka.info

Когато старият Лъора, книговодител у г.г. Лабюз и сие, излезе от магазина, той се спря няколко мига, ослепен от блясъка на залязващото слънце. Беше работил през целия ден на жълтата светлина на светилния газ в дъното на стаичката зад магазина, която гледаше към тесния дълбок като кладенец двор. Стаичката, в която от четиридесет години прекарваше дните си, беше толкова мрачна, че в нея и посред лято можеше да се работи без изкуствено осветление само между единадесет и три часа.

Там винаги беше влажно и студено и дъхът на тая дупка, към която гледаше прозорецът, влизаше в тъмната стая, изпълваше я с миризма на мухъл и смрад на канал.

От четиридесет години всяка сутрин в осем часа господин Лъора пристигаше в тоя затвор, стоеше до седем вечерта, наведен над тефтерите си, и пишеше с прилежание на добър чиновник.

Сега той печелеше по три хиляди франка годишно, а беше започнал с хиляда и петстотин. Беше останал ерген, тъй като средствата не му позволяваха да се ожени. И понеже никога не беше имал никакви радости, нямаше и големи желания. От време на време обаче, уморен от еднообразната, непрестанна работа, той помечтаваше платонично: „Ех, да имам пет хиляди ливри рента, как ще си живея!“

Впрочем той никога не бе живял добре, понеже винаги бе разполагал само със заплата си.

Животът му бе протекъл без събития, без вълнения и почти без надежди. При неговите посредствени амбиции способността за мечтание, която всеки носи в себе си, никога не се бе развила.

Той бе постъпил на двадесет години у г.г. Лабюз и сие. И там си беше останал.

През 1856 г. умря баща му, после и майка му — през 1859 г. И оттогава — нищо, освен че един път смени квартирата си — през 1868 г., понеже хазаинът поиска да увеличи наема му.

Всеки ден точно в шест и половина будилникът му издрънкваше с ужасен шум — същинска верига, която се размотава — и го караше да става от леглото.

На два пъти — през 1866 г. и през 1874 г. — тая машинка се бе разваляла, без той да разбере защо. Обличаше се, оправяше леглото си, помиташе стаята, изтупваше креслото и обираше праха от скрина. Цялата тая работа му отнемаше час и половина.

После излизаше, купуваше си една кифла от хлебарница „Лаюр“, в която през негово време се бяха изредили единадесет стопани, без да променят името ѝ, и потегляше, като пътем изяждаше хлебчето.

Така че цялото му съществуване преминаваше в тясната мрачна канцелария между все същите тапети на стените. Беше влязъл тук млад, като помощник на господин дьо Брюман и с желанието да го замести.

Стана негов заместник и сега вече не очакваше нищо.

Цялата жетва от спомени, която другите хора набират през живота си — непредвидени случки, сладостни или трагични любовни истории, пътешествия с приключения, всички случайни преживелици на свободния живот бяха останали чужди за него.

Дните, седмиците, месеците, годишните времена, годините се бяха редили все едни и същи. Всеки ден по едно и също време той ставаше, тръгваше за работа, стигаше в канцеларията, обядваше, излизаше от работа, вечеряше и си лягаше, без нищо никога да наруши еднообразната равномерност на все същите действия, факти, мисли.

Някога той гледаше своите руси мустаци и къдравите си коси в малкото кръгло огледало, оставено от предшественика му. Сега всяка вечер, преди да си тръгне, оглеждаше белите си мустаци и плешивата си глава в същото огледало. Четиридесет години бяха изтекли — дълги и бързи, празни като тъжен ден и подобни едни на други като часовете на тежка нощ! Четиридесет години, от които не бе останало нищо, нито един спомен, нито дори някакво нещастие — като се изключи смъртта на родителите му. Нищо.

Тоя ден господин Лъора се спря на прага на външната врата, замаян от блясъка на залязващото слънце. И вместо да се прибере у дома си, хрумна му да се поразходи преди вечеря — нещо, което му се случваше четири-пет пъти в годината.

Той се отправи към големите булеварди, където под разлистените дървета течеше поток от хора. Беше пролетна вечер — от онези първи топли, влажни вечери, в които опиянението от живота смущава сърцето.

Господин Лъора вървеше със скокливата си старческа походка, вървеше с някаква веселост в очите, щастлив от общата радост и от мекото време.

Стигна до Шан-з-Елизе и продължи да върви, съживен от дъха на младост, който се носеше с лекия вятър.

Цялото небе пламтеше и грамадната черна Триумфална арка се очертаваше върху бляскавия фон на хоризонта като великан, изправен пред пожар. Когато стигна до огромния паметник, старият книговодител почувствува, че е гладен и влезе в някаква кръчма да вечеря.

Сервираха му на тротоара — овчи бут с бял сос, салатата и аспержи; господин Льора отдавна не беше вечерял толкова добре. Той поля порцията брийско сирене с половин бутилка първокачествено бордо, после пи чаша кафе (нещо, което рядко му се случваше) и накрая — чашка коняк.

След като заплати, почувствува се ободрен, развеселен и дори малко смутен. И си помисли: „Ето това се казва хубава вечер. Ще продължа разходката си до входа на Булонската гора. Добре ще ми подействува.“

И се отправи нататък. Някаква стара мелодия, която на времето пееше една негова съседка, упорито се въртеше в ума му:

*Когато дойде пролетта у нас,
любимият ми казва с нежен глас:
„Ела да вдъхнеш, мила, аромата
в беседката ни сред гората.“^[1]*

Той си я тананикаше непрекъснато, като все започваше от началото. Нощта се беше спуснала над Париж, нощ без вятър, лятна нощ. Господин Льора вървеше по алеята към Булонската гора и гледаше минаващите файтони.

Блестящите им очи светваха едни подир други и във всяка кола за миг се виждаше прегърнатата двойка — жената със светла рокля, мъжът, облечен в черно — дълга процесия от влюбени, която минаваше под пламтящото звездно небе. И идваха все нови и нови двойки. Минаваха безспир, изтегнати в колите, безмълвни, притиснати, потънали в съновидението, във вълнението на желанието, в тръпката на близката прегръдка. Топлият мрак сякаш беше изпълнен с целувки, които летяха, носеха се в него. Нежност преливаше във въздуха,

правеше го душен. Всички тези прегърнати хора, всички тези хора, опиянени от същото очакване, от същата мисъл, излъчваха треска около себе си. Всички тези коли, изпълнени с милувки, оставяха диря от нежно и смущаващо лъчение.

Най-сетне, малко уморен от разходката, господин Лъора седна на една скамейка, за да погледа безспирния поток на натоварените с любов файтони. И почти веднага някаква жена дойде и се настани до него.

— Добър ден, миличкият ми — каза тя.

Той не отвърна нищо. Тя продължи:

— Ела с мене, скъпи мой, ще видиш колко съм мила.

Той каза:

— Заблуждавате се, госпожо.

Тя провря ръка под неговата:

— Хайде, не ставай глупав, слушай...

Той стана и се отдалечи със свито сърце. Сто крачки по-нататък му заговори друга жена:

— Искате ли да седнете за малко до мене, красавецо?

Той каза:

— Защо се занимавате с тоя занаят?

Тя застана пред него и с променен, дрезгав, зъл глас отвърна:

— Не за собствено удоволствие, дявол да го вземе!

Той настоя кротко:

— Тогава какво ви застава?

Тя измърмори сърдито:

— Нали трябва да се живее, ама че акъл!

И си тръгна, като си тананикаше.

Господин Лъора стоеше стреснат. Други жени минаха край него, викаха го, канеха го.

Сякаш нещо черно се бе разстлало над главата му, нещо, което разкъсваше сърцето.

И той пак седна на скамейката. Колите все така летяха.

„По-добре да не бях идвал тук — мислеше той. — Ето че съвсем не съм на себе си, съвсем съм объркан.“

Той се замисли за цялата тая любов, користна или страстна, за всички тези целувки, платени или свободни, които се нижеха пред него.

Любовта! Той почти не я познаваше. В живота си бе имал връзки с две-три жени случайно, изневиделица, тъй като средствата не му позволяваха никакви извънредни разноски. И той мислеше за живота, който бе водил, тъй различен от живота на хората, за мрачния си, безпросветен живот, толкова равен, празен.

Има същества, които наистина са без късмет. И изведнъж, сякаш се раздра плътна завеса — той откри нищетата, безкрайната, еднообразна нищета на своя живот; миналата нищета, сегашната нищета, бъдещата нищета — последните му дни ще бъдат подобни на първите, без нищо напред, нищо назад, нищо наоколо му, нищо в сърцето — никъде нищо.

Редицата коли все така минаваше. Все така той виждаше как се появяват и изчезват с бързия полет на откритите файтони по две мълчаливи прегърнати същества. Струваше му се, че цялото човечество се ниже пред него, опиянено от радост, от удоволствие, от щастие. А той гледа сам, сам, напълно сам. И утре ще бъде сам, винаги сам, както никой не е сам.

Стана, направи няколко крачки и се почувствува внезапно уморен, сякаш дълго бе вървял. Седна на следната скамейка.

Какво очакваше? На какво се надяваше? Нищо. Мислеше, че трябва да е хубаво, когато си стар, да се прибереш и в къщи да има внучета, които бърборят по детски. Да старееш е приятно, когато си заобиколен от същества, които на тебе дължат живота си, които те обичат, галят те и с очарователни и глупавички думи стоплят сърцето ти и те утешават.

И като помисли за празната си стая, за чистата си тъжна стаичка, в която никога не влизаше никой освен него, чувство на скръб сви сърцето му. И тая стая му се стори още по-печална, отколкото тясната му канцелария.

Никой не влизаше в тая стая. Никой никога не говореше в нея. Тя беше мъртва, глуха, без отглас на човешки гласове. Стените сякаш поемат нещо от хората, които живеят в тях, нещо от държането им, от израза им, от думите им. Къщите, в които живеят щастливи семейства, са по-весели от жилищата на клетниците. Неговата стая беше лишена от спомени, както животът му. И мисълта да се завърне в тая стая сам, да легне в леглото си, да повтори още веднъж всички свои движения, всичко, което вършеше всяка вечер, го ужаси. И сякаш за да се

отдалечи още повече от това злокобно жилище и от мига, когато ще трябва да се прибере в него, той стана, сви в първата алея на парка, навлезе в някакъв храсталак и седна на тревата...

Наоколо — отгоре, отвсякъде — долиташе неясен грохот, необхватен, непрекъснат, съставен от безброй различни шумове, глух, близък и далечен грохот, смътно и огромно трептене на живот — дъхът на Париж, който лъхтеше като исполинско живо същество.

Слънцето, вече високо в небето, лееше потоци светлина над Булонската гора. Започваха да минават коли, весело пристигаха ездачи.

В една пуста алея бавно вървеше двойка. Изведнъж младата жена вдигна очи, забеляза в клоните нещо кафяво и изненадана, разтревожена, вдигна ръка:

— Вижте... какво е това?

После извика и се отпусна в ръцете на спътника си, който трябваше да я положи на земята.

Повикани наскоро след това, пазачите свалиха един старец — беше се обесил на презрамките си.

Установиха, че е умрял още предната вечер. Намерените у него документи показваха, че е бил книговодител у г.г. Лабюз и сие и се нарича Лъора.

Смъртта му отдадоха на самоубийство, за чиито причини не намериха никакво указание. Може би се дължеше на внезапен пристъп на лудост.

[1] Стиховете преведе Пенчо Симов. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.